

Hvordan utjevne sosiale ulikheter?

@Folkehelsepraten 07.juni

Marte Kjøllesdal

Mål for den nasjonale folkehelsepolitikken

- Norge skal være blant de tre landene i verden som har høyest levealder
- Befolkningen skal oppleve flere leveår med god helse og trivsel og reduserte sosiale helseforskjeller
- Vi skal skape et samfunn som fremmer helse i hele befolkningen

Tverrpolitisk enighet

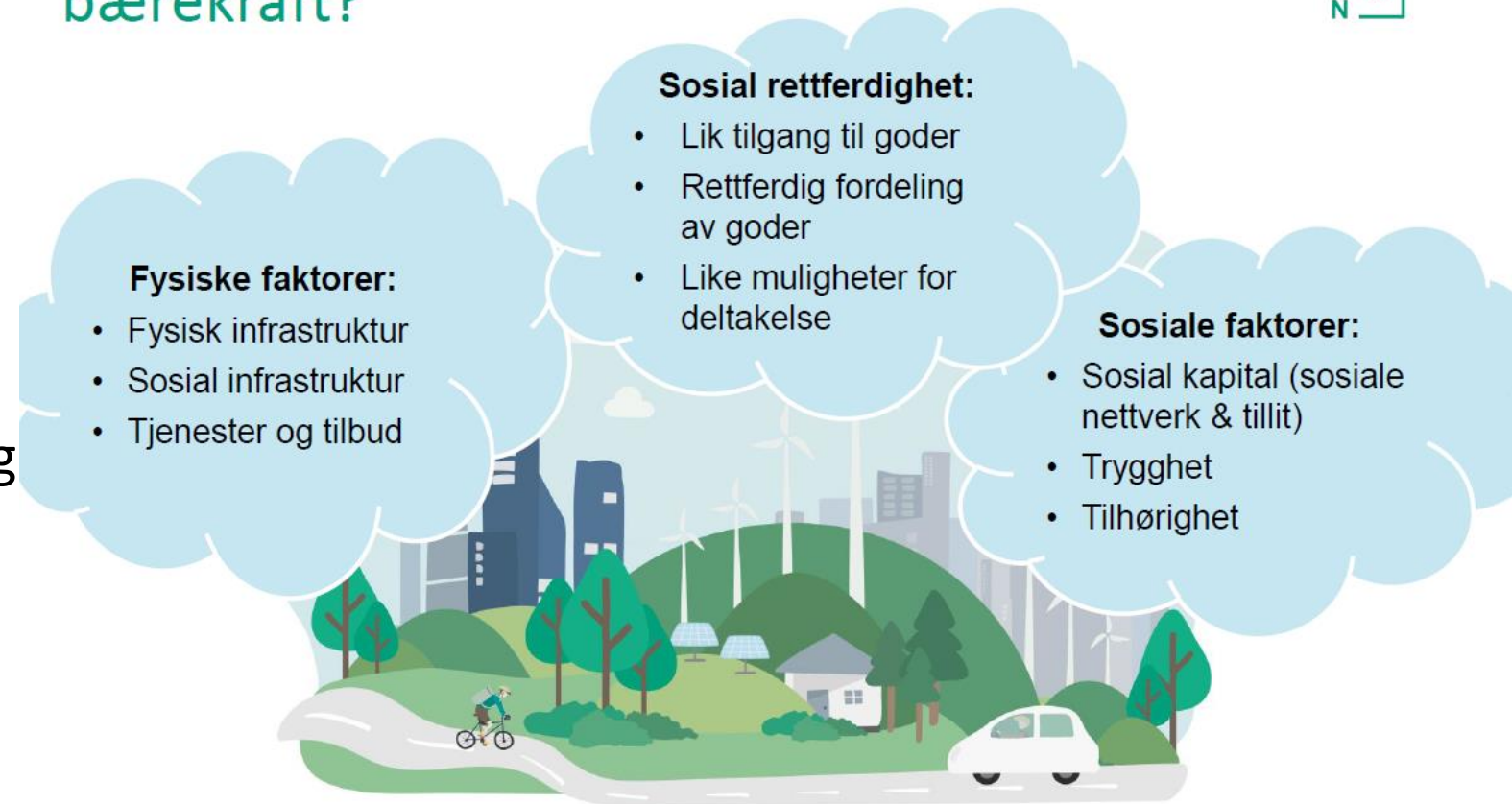
5 prinsipper

utjevne sosiale helseforskjeller
"helse i alt vi gjør"
bærekraftig utvikling
føre-var
medvirkning

Hva er viktige faktorer for å skape sosial bærekraft?

Sosialt bærekraftige samfunn

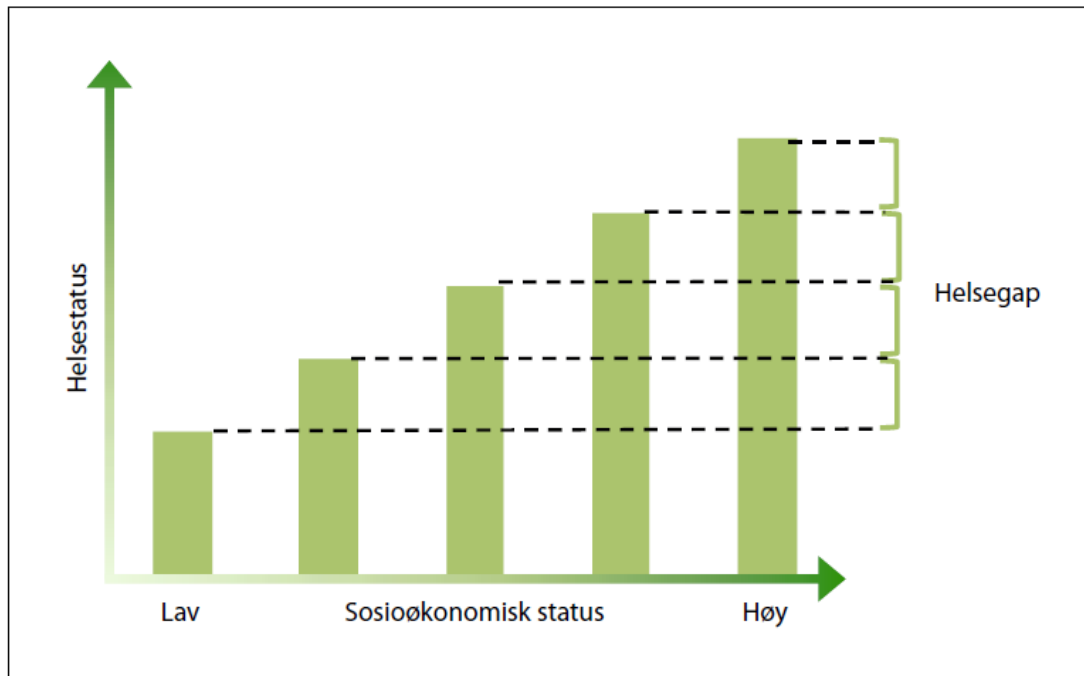
Samfunn preget av tillit, trygghet, tilhørighet og tilgang til goder som arbeid, utdanning og gode nærmiljø (FHI)

Hege Hofstad (2023) Well understood? A literature study defining and operationalising community social sustainability, *Local Environment*, 28:9, 1193-1209

Ånestad, R., Nordbø, E. C. A., & Ihlebæk, C. Revisiting the conceptualization of social sustainability from a healthy promotion perspective: a scoping review. Submitted to *Scandinavian Journal of Public Health*

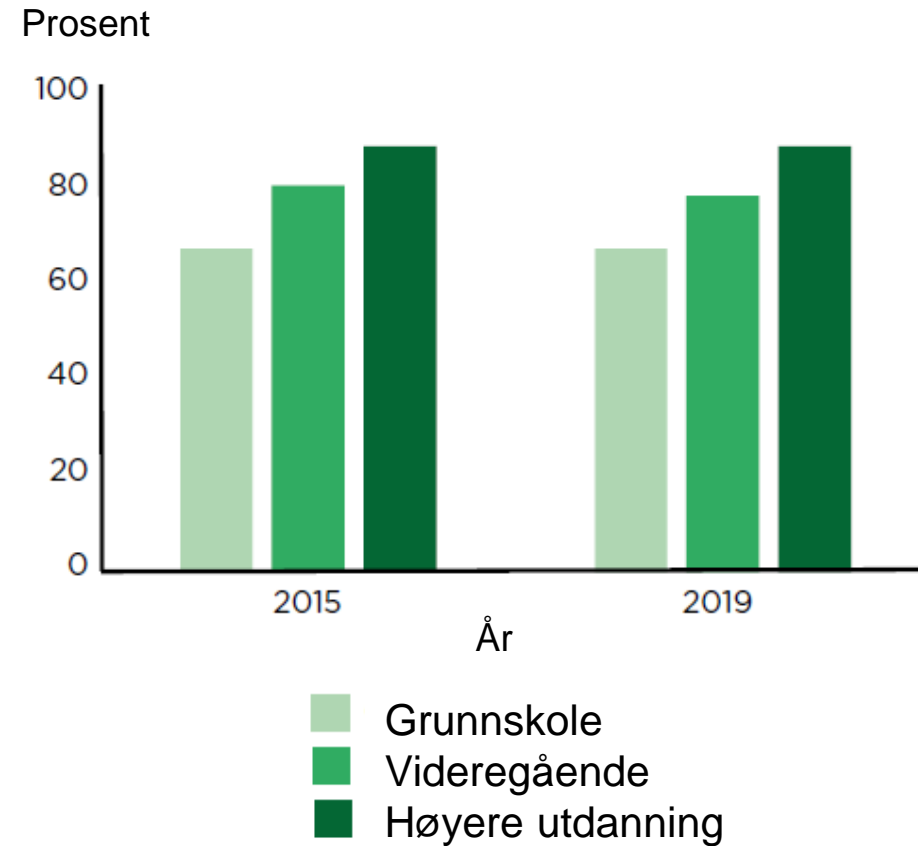
Sosiale ulikheter

- Gradient
- Mulige å forebygge
- Urettferdige
- Folkehelseproblem

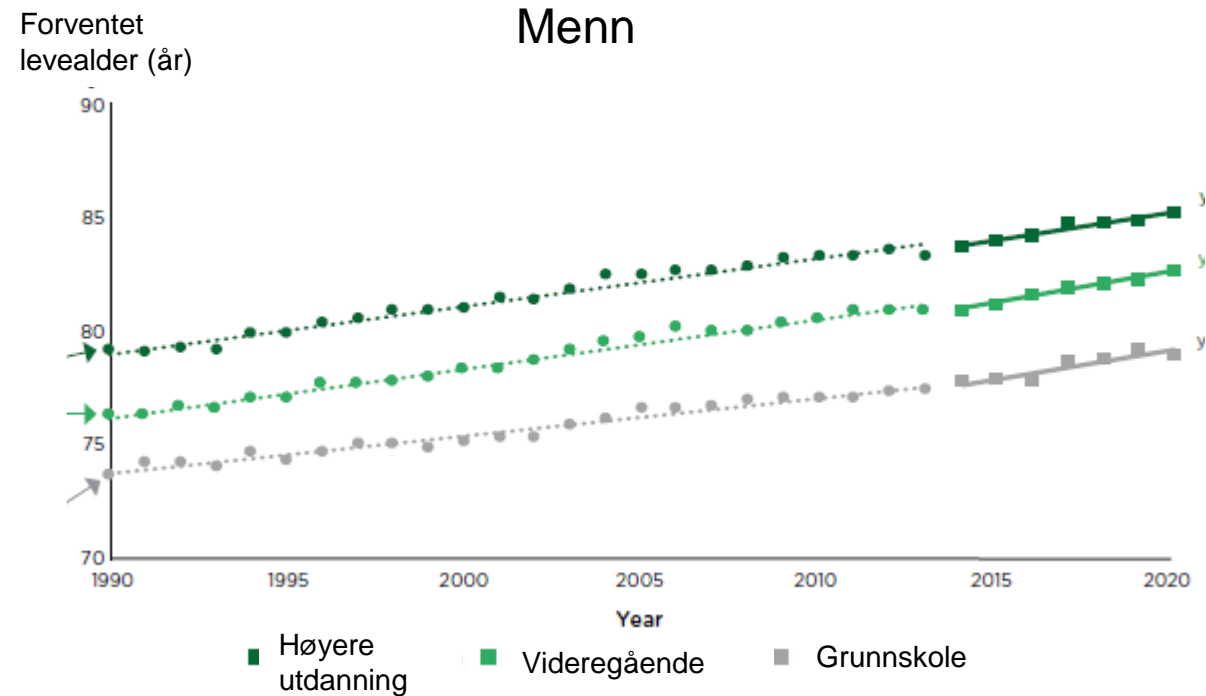
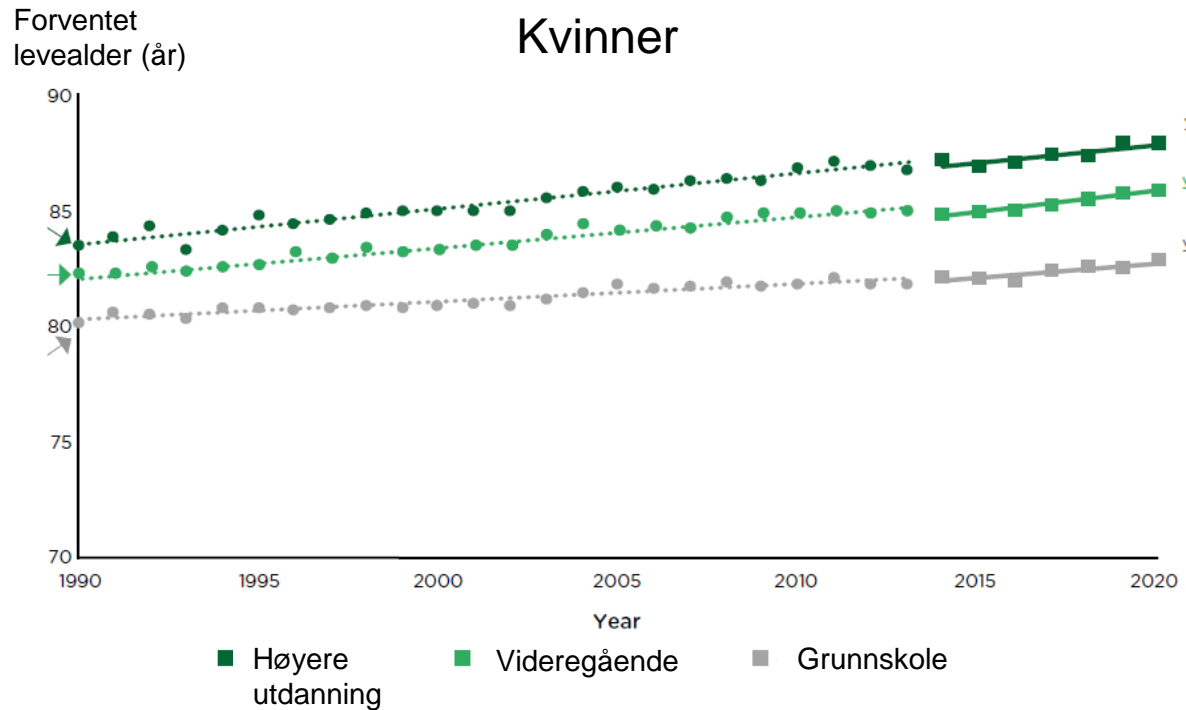
Illustrasjon: Reduksjon av sosiale ulikheter i helse. Hva kan gjøres på lokalt og regionalt nivå? Nord trøndelag fylkeskommune & NTNU

Andeler som oppfatter egen helse som (veldig) god

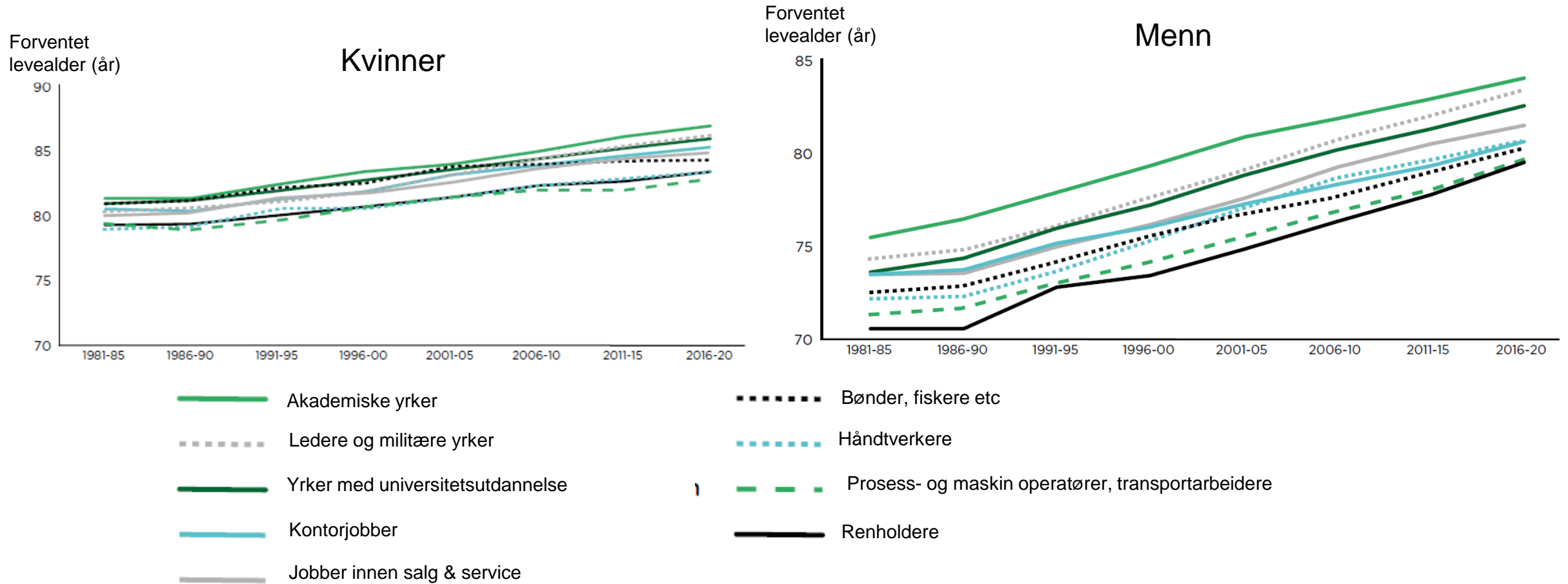
Figur: Rapid review of inequalities in health and wellbeing in Norway since 2014. Goldblatt P et al. Tall Levekårsundersøkelsen, SSB/FHI.

Forventet levealder kvinner og menn ved 35 årsalder, 1990-2020

Figur: Rapid review of inequalities in health and wellbeing in Norway since 2014. Goldblatt P et al. Tall fra FHI/Norgeseshelsa

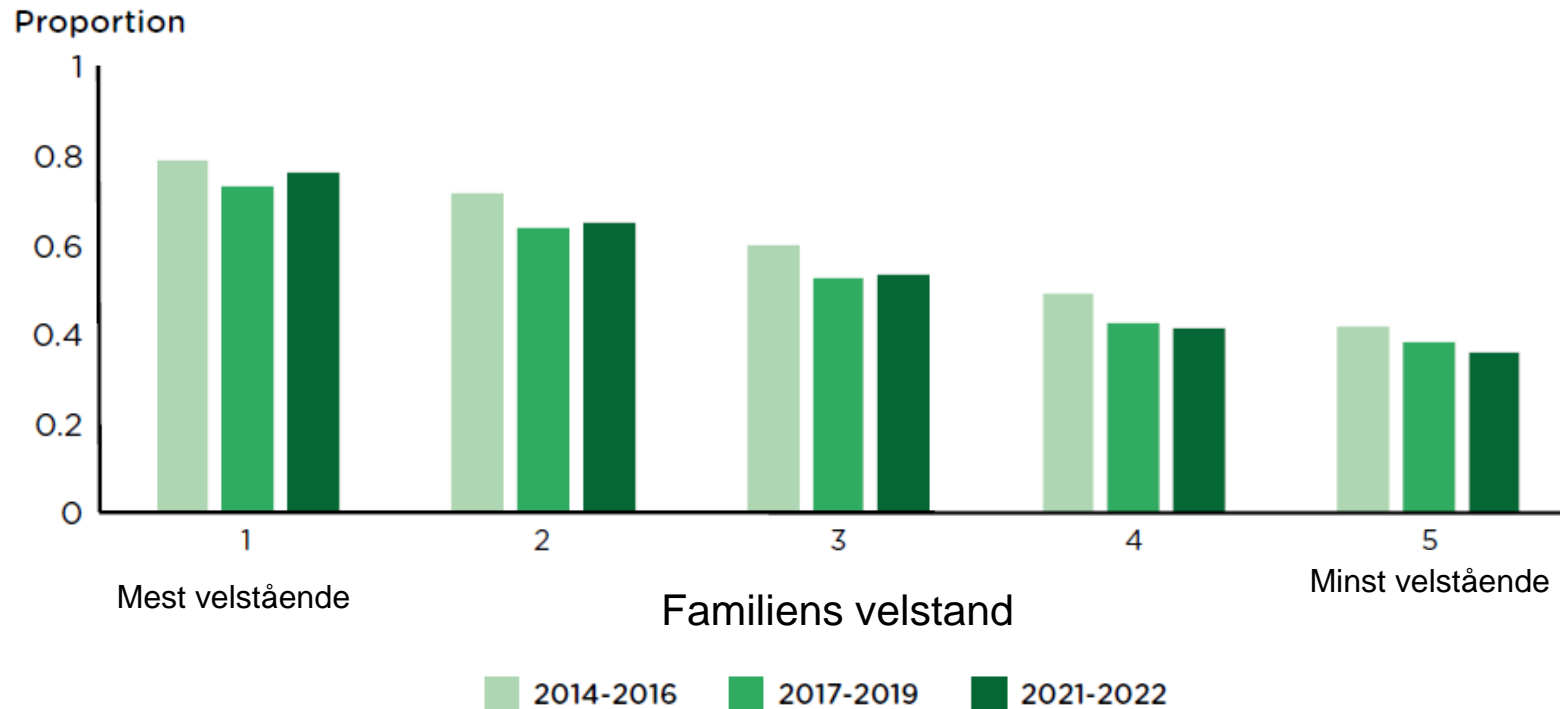
Forventet levealder ved fødsel over yrkesgrupper, 1981-2020

Figur: Rapid review of inequalities in health and wellbeing in Norway since 2014. Goldblatt P et al. Tall fra SSB/Texmon I.

Andel jenter i VGS som forventer å få et godt liv, etter hvor velstående familien deres er

Figur: Rapid review of inequalities in health and wellbeing in Norway since 2014. Goldblatt P et al. Tall fra Ungdata

De sosiale helsedeterminantene er de forholdene vi blir født inn i, vokser opp i, arbeider i, lever i, og eldes i; det større nettverket av krefter og systemer som former rammene for våre daglige liv (WHO)

2 prinsipper for utjevning av sosiale forskjeller

1) Tiltak rettet mot hele befolkningen

Nytt løfte: – Haster

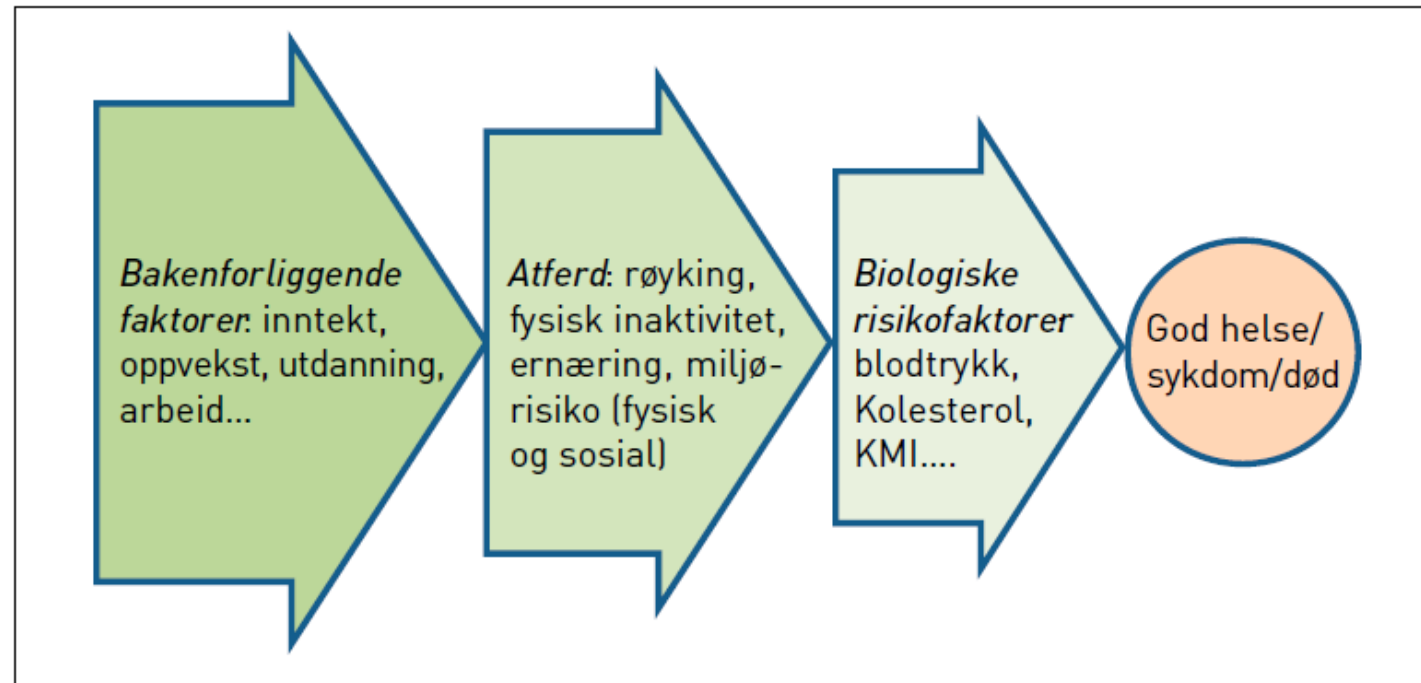
Flere influensere fortsetter å reklamere for godteri, brus og energidrikk. Regelverket er ytterligere forsinket, opplyser Helsedepartementet til TV 2.

Norges m

2 prinsipper for utjevning av sosiale forskjeller

2) Tiltak som retter seg mot årsakenes årsaker

Illustrasjon: Reduksjon av sosiale ulikheter i helse. Hva kan gjøres på lokalt og regionalt nivå? Nord trøndelag fylkeskommune & NTNU

Anbefalinger fra det norske fagrådet for sosiale ulikheter i helse

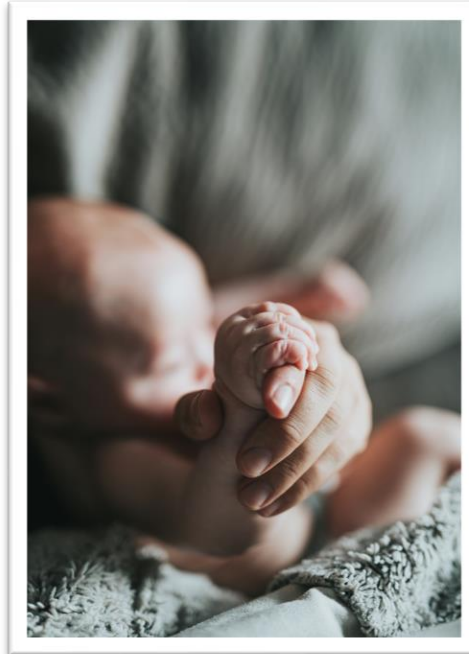
- En god barndom varer hele livet
- God skole og utdanning for alle
- Helsefremmende arbeidsliv og høy sysselsetting
- Mer rettferdig fordeling av inntekt
- Helsefremmende adferd i alle sosiale grupper
- Helsetjenester som reduserer sosiale ulikheter i helse
- Styring – strukturelle mål og gjennomføring

Se litt nærmere på...

- **Barn og unge**
- Helsefremmende **helsetjenester** som reduserer sosial ulikhet
- Helsefremmende **arbeidsplasser** for alle
- **Helsefremmende adferd** i alle sosiale grupper
- Helsefremmende og bærekraftige **lokalsamfunn**

Barn og unge

- Helsestasjon
- Barnehage
- Skole

Barn og unge

- Skolen som nærmiljøarena

Helsefremmende helsetjenester som reduserer ulikhet

- Ankerinstitusjon i lokalsamfunnet
- Stor andel er innom
- Fokus på helsefremming, empowerment, sosiale helsedeterminanter

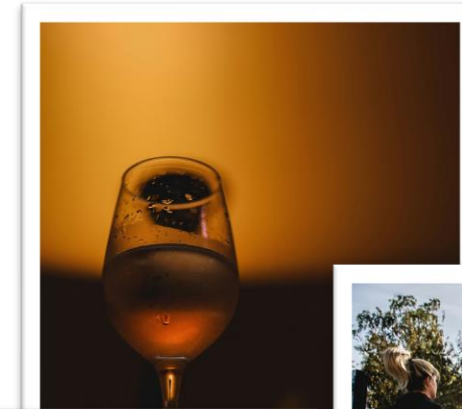
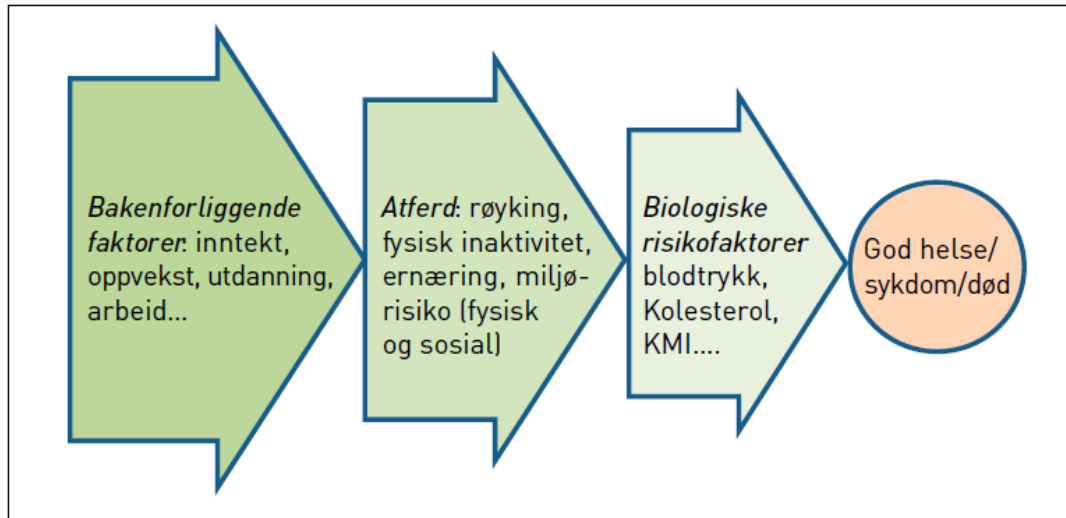

Helsefremmende arbeidsplasser for alle

- Sysselsetting generelt positivt for helse
- MEN; kan variere med arbeidsforhold

Helsefremmende adferd i alle sosiale grupper

Helsefremmende og bærekraftige lokalsamfunn

- Viktig for å utjevne sosiale forskjeller
- Fysiske og sosiale kvaliteter
- Tilhørighet, sosiale relasjoner

Oppsummering

- Viktig politisk mål
- Befolkningsrettede tiltak
- Årsakenes årsak og helse i alt vi gjør

Takk for oppmerksomheten!

Spørsmål eller innspill?